# Onderzoek in PI Vught naar aanleiding van berichten uit de media

Januari 2016

# Inhoud

# Voorwoord

Medio 2015 verschijnen in de Telegraaf twee berichten over PI Vught. Beide berichten geven aan dat er binnen de inrichting sprake zou zijn van een veiligheidslek en een gezagscrisis/doofpotcultuur. Daarop heeft de Inspectie VenJ besloten onderzoek uit te voeren om zich een oordeel te kunnen vormen over de signalen die de media over PI Vught schetsen.

De Inspectie VenJ heeft een onderzoek onder het personeel uitgevoerd naar twee thema's die uit de krantenberichten zijn te destilleren: de vermeende veiligheidslekken en de vermeende problematische gezagscultuur. Ook heeft de Inspectie VenJ een aantal veiligheidsaspecten, zoals de toegangscontrole van PI Vught en de daarbinnen gelegen Extra Beveiligde Inrichting, zelf geschouwd.

Uit het onderzoek van de Inspectie VenJ blijkt niet dat er sprake zou zijn van een veiligheidslek danwel problematische gezagscultuur. Desalniettemin stelt de Inspectie VenJ op het terrein van de gezagscultuur een aandachtspunt en een aanbeveling aan de orde. Ten aanzien van de veiligheid doet de Inspectie VenJ drie aanbevelingen aan PI Vught. Opvolging van deze aanbevelingen leidt naar het oordeel van de Inspectie VenJ tot het optimaliseren van de veiligheid in de inrichting.

De Inspectie VenJ heeft geconstateerd dat PI Vught geraakt is door mediaberichten zoals in de Telegraaf van dit jaar. De Inspectie VenJ constateert dat de directie 'in control' is en op transparante wijze omgaat met signalen van haar medewerkers.

# 1. Inleiding

## 1.1 Aanleiding

Op 16 juni 2015 verschijnt in de Telegraaf een artikel waarin wordt beschreven dat er in de Penitentiaire Inrichting (PI) Vught sprake zou zijn van een veiligheidslek, een gezagscrisis en een doofpotcultuur:

> *VUGHT – De Extra Beveiligde Inrichting in Vught, waar de gevaarlijkste criminelen van het land gevangen zitten, heeft niet alleen een veiligheidslek, maar kampt ook met een ernstige gezagscrisis bij het personeel. De Extra Beveiligde Inrichting blijkt niet alleen lek, ook bestaat er een doofpotcultuur. Dat blijkt uit alarmerende informatie die EBI-bewaarders afgelopen week aan De Telegraaf verstrekten. Personeelsleden bevestigen dat de EBI 'zo lek als een mandje' is. "Mensen zonder legitimatie kunnen met anderen, die wel legitimatie hebben, zo mee naar binnen lopen", aldus een penitentiair inrichtingswerker, die uit vrees voor represailles niet mijn zijn naam in de krant wil. "De politie heeft het getest en ze konden zo naar binnen zonder controle." "De directeur voert een dictatoriaal bewind."*

Op 7 juli publiceert de Telegraaf opnieuw een artikel over de gevangenis in Vught:

> *VUGHT - Er dreigt een opstand in de gevangenis in Vught. Voor de verandering niet van gedetineerden maar van bewakend personeel, dat de 'doofpotcultuur' van de directie meer dan beu is.*
>
> *Volgens recente interne stukken van de ondernemingsraad, in bezit van deze krant, dreigt een al maanden sluimerende gezagscrisis binnen de muren van de penitentiaire inrichting Vught te escaleren. Het rommelt al tijden bij de gevangenis in Vught, waar ook de extra beveiligde inrichting (EBI) deel van uitmaakt. De EBI, waar 's lands gevaarlijkste criminelen vastzitten, raakte vorige maand in opspraak nadat deze krant had onthuld dat een gedetineerde twee ijzerzaagjes had binnengesmokkeld. Een andere gevangene pleegde zelfmoord met een groot aantal pillen die hij in zijn cel had verstopt. De incidenten leidden tot Kamervragen. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie liet zijn vervanger aan de Kamer een diepgaand onderzoek naar de gezagscrisis toezeggen.*

Het in bovenstaande artikel beschreven onderzoek betreft een intern onderzoek dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) uitvoert. Het onderzoek richt zich op de veiligheidsrapportages en integriteitsonderzoeken, alsmede de mate van opvolging van aanbevelingen die in deze onderzoeken naar PI Vught zijn gedaan. Daarnaast heeft DJI laten onderzoeken of vanuit PI Vught – op welke wijze dan ook – informatie is verstrekt aan de media.

De Inspectie VenJ heeft vanwege het beeld dat wordt geschetst over PI Vught – in combinatie met de complexiteit en diversiteit van de doelgroepen die in PI Vught zijn gedetineerd (zie paragraaf 1.6) – besloten eigenstandig onderzoek uit te voeren naar de signalen waarover de Telegraaf bericht. Op deze manier wil zij zich een onafhankelijk oordeel kunnen vormen over PI Vught.

## 1.2 Thema's

Het onderzoek van de Inspectie VenJ is opgesplitst naar twee thema's[1], te weten het vermeende veiligheidslek en de vermeende gezagscrisis danwel doofpotcultuur. Met de term veiligheidslek worden eventuele mankementen in de materiële beveiliging, i.c. de toegangscontroles, van zowel de PI als van de EBI aangeduid[2]. Voor de gezagscrisis en de in de berichtgeving genoemde doofpotcultuur wordt de overkoepelende term 'problematische gezagscultuur' gehanteerd. Met die term wordt een – in meerdere geledingen van de organisatie – aanwezige perceptie van een autoritair en niet transparant functionerend management aangeduid. Dit kan als gevolg hebben dat er een gebrek aan vertrouwen in- en ontevredenheid over het management ontstaat.

## 1.3 Doel van het onderzoek

De Inspectie VenJ wil met dit onderzoek vaststellen of de misstanden waarover de Telegraaf bericht, zich daadwerkelijk voordoen in PI Vught. Het doel van dit onderzoek is dan ook:

1. Te bepalen of er sprake is van een problematische gezagscultuur in PI Vught.
2. Te bepalen of er sprake is van een veiligheidslek in PI Vught.

De Inspectie VenJ beoogt met het onderzoek vast te stellen of de genoemde thema's onder de medewerkers van PI Vught (h)erkend en gedragen worden. Voorts betrekt de Inspectie VenJ haar eigen waarnemingen over de veiligheid en de gezagscultuur bij het onderzoek.

## 1.4 Afbakening

Het genoemde veiligheidslek in de berichtgeving is breed te interpreteren. Het kan namelijk gaan om een materieel veiligheidslek (bijvoorbeeld een gebrekkige toegangscontrole), maar ook over het lekken van informatie aan de media vanaf interne computers of telefoons. Het eerder genoemde interne onderzoek dat DJI uitvoert, richt zich op beide aspecten. De Inspectie VenJ heeft het lekken van informatie naar de media buiten beschouwing gelaten, omdat dit een intern onderzoek naar een integriteitskwestie betreft. De Inspectie VenJ betrekt een mogelijke achterliggende oorzaak hiervan, te weten eventuele ontevredenheid onder medewerkers – wel bij haar onderzoek.

Uit de mediaberichten wordt niet duidelijk of de vermeende problematische gezagscultuur en het vermeende veiligheidslek zich beperken tot de EBI in Vught, of dat dit een breder fenomeen in de gehele inrichting is. De Inspectie VenJ heeft daarom besloten om dit onderzoek binnen heel PI Vught uit te voeren.

## 1.5 Onderzoeksaanpak

### *1.5.1 Methodiek*

Vanwege de twee onderwerpen die in dit onderzoek centraal staan, te weten de gezagscultuur en de veiligheid in PI Vught, hanteert de Inspectie VenJ een andere onderzoeksmethodiek dan de Inspectie VenJ normaliter inzet. Kenmerkend voor de in dit onderzoek gekozen methodiek is dat er in mindere mate met gestructureerde en vooraf geplande (groeps)interviews wordt gewerkt. De opzet is om zoveel mogelijk medewerkers op een laagdrempelige wijze te interviewen, waarbij de Inspectie VenJ het initiatief bij de medewerkers laat. De Inspectie VenJ beoogt daarmee dat de medewerkers zich vrij voelen om hun zienswijze over de twee thema's weer te geven. Daarbij verwacht de Inspectie VenJ dat zij hun zienswijze kunnen onderbouwen met concrete voorbeelden. Ook is hen de mogelijkheid geboden om op andere manieren – bijvoorbeeld per e-mail of telefoon – al dan niet

[1] Deze thema's zijn herleidbaar naar het toetsingskader dat de Inspectie VenJ gebruikt voor het doorlichten van PI's.
[2] De EBI bevindt zich op het binnenterrein van PI Vught. Dit betekent dat personeel en bezoekers een eerste toegangscontrole ondergaan bij binnenkomst in PI Vught en deze controle opnieuw plaatsvindt bij het betreden van de EBI.

anoniem hun verhaal te doen. Hierdoor kunnen medewerkers die zich niet veilig zouden voelen om in bijzijn van hun collega's de Inspectie VenJ te woord te staan, maar dit wel graag zouden willen, toch hun verhaal kwijt.

Een ander aspect van deze methodiek is dat de Inspectie VenJ geen gespreksverslagen of individuele dossiers opmaakt van de interviews. Hiermee wil zij bewerkstelligen dat medewerkers ervan verzekerd zijn dat hun opmerkingen op geen enkele manier herleidbaar tot personen zijn. De Inspectie VenJ heeft wel een registratie bijgehouden waarin zij de opmerkingen tijdens de gesprekken heeft gerubriceerd naar de twee genoemde thema's; herkent iemand zich hier wel of niet in.

Daarnaast voert de Inspectie VenJ dit onderzoek onaangekondigd bij PI Vught uit. Op die manier is bij voorbaat elke schijn vermeden dat medewerkers van tevoren 'geïnstrueerd' zijn over de informatie die zij kunnen verstrekken aan de Inspectie VenJ.

### *1.5.2 Proces*

De Inspectie VenJ heeft het onderzoek in verschillende stappen opgebouwd. Allereerst heeft de Inspectie VenJ zich op 6 augustus jl. onaangekondigd gemeld bij de directie van PI Vught. De Inspectie VenJ heeft deze ochtend aan alle medewerkers een e-mailbericht gestuurd (zie bijlage 1), waarin het doel en de vorm van het toezichtbezoek werd uitgelegd. De e-mail vermeldde bovendien op welke manier en binnen welke termijn de medewerkers – buiten het bezoek van de inspecteurs aan PI Vught om – met de inspecteurs contact konden opnemen.

Op 6 en 7 augustus heeft de Inspectie VenJ een rondgang gemaakt over alle afdelingen van PI Vught om zoveel mogelijk medewerkers te spreken. Op deze wijze kon de Inspectie VenJ een breed beeld over de twee thema's vergaren.

Nadat de Inspectie VenJ haar rondgang door de inrichting heeft afgesloten, heeft zij een aantal aanvullende interviews gehouden waarin dezelfde doelstelling centraal stond: inventarisatie of de twee thema's worden herkend door de medewerkers. De Inspectie VenJ heeft met de Ondernemingsraad (OR), de Vertrouwenscommissie Integriteit en verschillende geledingen van de beveiliging gesproken[3]. De Inspectie VenJ heeft tevens afzonderlijk met twee directieleden en de vestigingsdirecteur gesproken, opdat zij hun visie over de twee thema's konden weergeven. Daarnaast heeft de Inspectie VenJ diverse documenten opgevraagd om zich ook op basis hiervan een beeld te vormen over de twee thema's.

Nadat de Inspectie VenJ de interviews en de opgevraagde documentatie heeft bestudeerd, heeft zij opnieuw met de vestigingsdirecteur gesproken. De rode draden die uit het onderzoek naar voren kwamen zijn in dat gesprek aan hem voorgelegd. Op deze manier heeft de Inspectie VenJ meer zicht gekregen op de visie van de vestigingsdirecteur daarover. Ook is de Inspectie VenJ op de hoogte gesteld van de (beleids)maatregelen die hieromtrent inmiddels van kracht zijn danwel nog worden ingevoerd.

[3] Deze doelgroepen zijn van toegevoegde waarde om in beeld te brengen hoe het is gesteld met de gezagscultuur en de veiligheid in de inrichting. De OR wordt namelijk genoemd in de mediaberichten; de Telegraaf zou beschikken over interne stukken van de OR waarin melding wordt gemaakt van de vermeende gezagscrisis. Voorts zou de Vertrouwenscommissie Integriteit zicht moeten hebben op integriteitkwesties in de inrichting en de medewerkers van de beveiliging op het veiligheidsbeleid en eventuele kwetsbaarheden daaromtrent.

## 1.6 Korte beschrijving units en regimes PI Vught

PI Vught is een grote inrichting waar onder andere gedetineerden worden gehuisvest waarvan de opvang elders onaanvaardbare risico's oplevert. Hierdoor wordt PI Vught gekenmerkt door een groot aantal units met verschillende bestemmingen en regimes. Om de dynamiek van de inrichting goed te kunnen plaatsen, is het van belang om kort de diversiteit aan regimes binnen PI Vught weer te geven. De gedetineerden verblijven in units die over verschillende gebouwen op het complexterrein zijn verspreid, te weten:

- Unit 1: is niet meer in gebruik.
- Unit 2: met een bestemming voor penitentiair psychiatrisch centrum (PPC) en ter beschikkingstelling (tbs).
- Unit 3: met een bestemming voor PPC.
- Unit 4: met een bestemming voor PPC.
- Unit 5: met een bestemming als Extra Beveiligde Inrichting (EBI) en Terroristen Afdeling (TA).
- Unit 6: met een bestemming als standaard gevangenis, Extra Zorg Voorziening (EZV) en PPC.
- Unit 7: met een bestemming als standaard gevangenis.
- Leefafdeling 8: met een bestemming voor Inrichting Stelselmatige Daders (ISD).
- Leefafdeling 9: met een bestemming voor Beheersproblematische Gedetineerden (BPG).

## 1.7 Eerder onderzoek naar PI Vught

De Inspectie VenJ heeft de afgelopen jaren meerdere onderzoeken uitgevoerd binnen PI Vught, waarin ook aspecten die raken aan de twee thema's aan bod kwamen. In 2014 heeft de Inspectie VenJ een onaangekondigd bezoek afgelegd om na te gaan of al het personeel aan een toegangscontrole wordt onderworpen. De Inspectie VenJ concludeerde in dit onderzoek dat al het personeel van PI Vught standaard een toegangscontrole ondergaat, met uitzondering van het 'spitsuur' 's ochtends tussen 6.45 uur en 7.30 uur. Tijdens dit tijdsbestek worden de medewerkers steekproefsgewijs gecontroleerd. De Inspectie VenJ heeft toen aanbevolen om op zo kort mogelijke termijn toegangscontrole voor al het personeel in te voeren.

Vlak voordat de mediaberichten uitkwamen die de aanleiding vormden voor onderhavig onderzoek, heeft de Inspectie VenJ samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) een bezoek gebracht aan de EBI. De aanleiding hiervoor was een suïcide van een gedetineerde. Na dit bezoek hebben beide Inspecties besloten om, conform reguliere werkwijze, de suïcide door een onafhankelijke onderzoekscommissie te laten onderzoeken en te wachten op de conclusies van de onderzoekscommissie (Caloc-rapportage[4]). Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onafhankelijke onderzoek heeft de IGZ besloten – in afstemming met de Inspectie VenJ – nader onderzoek te doen naar de wijze waarop de medische zorg in de EBI is georganiseerd. Daarom betrekt de Inspectie VenJ dit incident als zodanig niet in onderhavig onderzoek.

[4] Na het overlijden van een gedetineerde stelt een Calamiteiten onderzoekscommissie (Caloc) een rapport op over dit incident. Naar aanleiding van een dergelijk rapport besluiten de Inspectie VenJ en de IGZ of zij - al dan niet gezamenlijk – nader onderzoek doen naar het incident.

# 2. Bevindingen

De Inspectie VenJ ontving van meer dan 80 medewerkers van PI Vught een reactie; grotendeels mondeling en een enkele schriftelijk. De gesprekspartners waren afkomstig uit uiteenlopende functies, te weten de executieve geledingen (zoals de leefafdelingen, arbeidsmedewerkers en beveiliging), afdelingshoofden, de ondersteunde diensten en de directie. In paragraaf 2.1 gaat de Inspectie VenJ nader in op de bevindingen ten aanzien van de gezagscultuur. In paragraaf 2.2 komen de bevindingen ten aanzien van de veiligheid aan bod.

## 2.1 Gezagscultuur

### *2.1.1 Algemeen*

Het overgrote deel van de gesproken medewerkers geeft aan zich niet te herkennen in de berichtgeving uit de media en benoemt geen misstanden ten aanzien van de gezagscultuur. Zij geven aan over het algemeen bij hun leidinggevenden terecht te kunnen met signalen over zaken die in hun ogen aandacht verdienen. Bovendien hebben deze medewerkers de ervaring dat die signalen openlijk en transparant in teams worden besproken en ook worden op- of aangepakt. Hoewel deze groep medewerkers aangeeft dat er geen misstanden zijn, zijn zij van mening dat communicatie in algemene zin een verbeterpunt voor de inrichting is (2.1.2). Naast dit onderwerp – dat door de gehele organisatie speelt – brengt een deel van deze groep medewerkers unitspecifieke punten naar voren (2.1.3 en 2.1.4).

Tot slot herkent een zeer gering aantal medewerkers zich in een of meerdere onderwerpen die in de media worden geschetst. Hun opvattingen bleken terug te brengen tot beperkte en bij de directie bekende personele casuïstiek. Na breder informatie hieromtrent te hebben ingewonnen, ziet de Inspectie VenJ geen noodzaak hier nader op in te gaan.

### *2.1.2 Communicatie*

Medewerkers uit verschillende geledingen vinden dat de communicatie in PI Vught op onderdelen voor verbetering vatbaar is. Zij erkennen dat een optimale communicatie in een organisatie van dergelijke omvang een uitdaging is. De communicatie is een permanent punt van aandacht bij de directie. Om de communicatie te verbeteren heeft de directie zogenaamde ‘bruggenbouwers’ ingezet. Deze groep medewerkers vertegenwoordigt verschillende geledingen uit de organisatie en komt bijeen in het 'bruggenbouwersoverleg'. Hier worden organisatorische ontwikkelingen besproken en komen verbeterpunten aan bod, waarna zij gezamenlijk een strategie bedenken om deze goed en eenduidig uit te zetten in de organisatie.

### *2.1.3 Werken conform de werkinstructies*

Naar aanleiding van diverse (personele) ontwikkelingen op een aantal units, heeft de directie van PI Vught besloten dat er strakker gestuurd moet worden op het werken conform de vigerende werkinstructies. Dit betekent ondermeer dat de penitentiaire scherpte en de 'afstand-nabijheid'-relatie tussen medewerker en gedetineerde extra onder de aandacht zijn gebracht. Sommige medewerkers ervaren deze sturing alsof in hun ogen ten onrechte ‘de touwtjes worden aangetrokken’. De directie probeert deze onvrede weg te nemen door te investeren in de communicatie met de medewerkers; zij belegt bijeenkomsten waarin de medewerkers hun ervaringen met deze ontwikkeling kunnen delen.

*2.1.4 Rouleren van personeel*

Een andere ontwikkeling betreft het voorgenomen besluit om personeel van bijzondere leefafdelingen te gaan rouleren. De aanleiding hiervoor is een onderzoek van TNO naar de belastbaarheid van het personeel dat werkt met zeer complexe doelgroepen, i.c. de EBI en de afdeling voor Beheersproblematische gedetineerden (BPG) en Terroristenafdeling (TA). Een van de uitkomsten van dat onderzoek is dat personeel na een aantal jaar dient te rouleren ter voorkoming van overbelasting. Na een periode van negen maanden kunnen zij dan terugkeren naar hun oorspronkelijke afdeling. Op basis van het advies van TNO is een landelijke circulaire vastgesteld met instemming van de vakbonden. Met deze circulaire is de directie PI Vught gehouden het roulatiebeleid – en extra toelage voor medewerkers – in deze regimes uit te voeren.

De directie van PI Vught gaat aan het advies van TNO gehoor geven. De planning is nu dat het rouleren van personeel in het najaar van 2015 zal aanvangen. De betrokken medewerkers hebben moeite met dit beleid, zij herkennen de in het onderzoek genoemde belastbaarheid niet. Zij geven aan dat er in hun specifieke team een laag ziekteverzuim is wat volgens hen in tegenspraak zou zijn met de uitkomsten van het onderzoek. Leidinggevenden geven aan dat het lastig is om bij roulatie de goede personeelsleden te werven en in te werken, zeker gelet op de korte termijn van negen maanden en de complexiteit van de werkzaamheden. Dit geldt volgens hen zo mogelijk nog meer voor de werving en het inwerken van de leidinggevenden op deze afdelingen.

## 2.2 Veiligheid

*2.2.1 Algemeen*

In de berichtgeving wordt ten aanzien van de veiligheid gesteld dat er PI Vught sprake zou zijn van een veiligheidslek; men zou zonder controle naar binnen kunnen lopen. De Inspectie VenJ heeft daarvoor geen aanwijzingen aangetroffen, noch bij de eerste toegangscontrole bij binnenkomst in PI Vught, noch bij de toegangscontrole naar de EBI. De Inspectie VenJ heeft wel ten aanzien van de veiligheid een aantal andere kwetsbaarheden geconstateerd, zonder die als misstanden aan te merken.

*2.2.2 Toegangscontrole*

De Inspectie VenJ constateert net als in het inspectieonderzoek in 2014, dat al het personeel van PI Vught standaard een toegangscontrole ondergaat, met uitzondering van het ‘spitsuur’ ’s ochtends tussen 6.45 uur en 7.30 uur. Tijdens dit tijdsbestek worden de medewerkers steekproefsgewijs gecontroleerd. In de nabije toekomst zal – na de noodzakelijke verbouwing[5] – al het personeel standaard worden gecontroleerd. De Inspectie VenJ heeft daarnaast geconstateerd dat de toegangscontrole van de EBI secuur volgens de werkinstructies verloopt.

Naast de personele toegangscontrole is er een remise waar bestemmingsverkeer (goederen en gedetineerden) doorheen gaat. De directie vindt dat deze remise feitelijk te klein is voor de vervoersbewegingen die hier dagelijks doorheen moeten. Een alternatief voor deze remise is reeds elders op het terrein gerealiseerd, genaamd ‘post 7’. Deze nieuwe remise is echter nog niet in gebruik, omdat de veiligheidssituatie buiten het terrein dit niet toelaat. De toegang van post 7 ligt namelijk op een drukke hoek, grenzend aan de openbare weg en een woonwijk. Volgens de directie is door deze setting onvoldoende de veiligheid van de omgeving gegarandeerd. De directie voelt zich daarom genoodzaakt om vooralsnog de oude remise te gebruiken.

[5] Het voorgebouw (de entree) van PI Vught is feitelijk te klein en gedateerd om het aantal personeels- en vervoersbewegingen aan te kunnen. De directie van PI Vught is al een aantal jaar in gesprek met de afdeling huisvesting en de directie DJI om het voorgebouw aan te passen. De Inspectie VenJ heeft bouwplannen ingezien die dit knelpunt moeten gaan verhelpen.

De Inspectie VenJ constateert dat in de oude remise bij drukte sprake is van een onoverzichtelijke situatie. Inkomend en uitgaand bestemmingsverkeer staan hier door elkaar; de één wel gecontroleerd en de ander (nog) niet. Tijdens de drukte en onoverzichtelijkheid van dat moment heeft de Inspectie VenJ eenmalig waargenomen dat een voertuig niet werd gecontroleerd. De Inspectie VenJ heeft tegelijkertijd geconstateerd dat het verkeer in de remise goed in het zicht van medewerkers is.

Niet alleen kruist in- en uitgaand bestemmingsverkeer elkaar in de remise, ook personeel loopt vanuit het binnenterrein via de remise, waar nog niet gecontroleerd vervoer staat, zonder nieuwe controle door de personeelsingang. Deze veel gebruikte en logische route – tussen de teamleiderskamer en het binnenterrein – wordt gedoogd. De directie is daarvan op de hoogte en bestempelt dit als een niet ideale situatie. Hoewel er hier sprake is van een zekere mate van sociale controle, constateert de Inspectie VenJ dat het gebruik van deze route niet zonder risico's is

### *2.2.3 Wasserij*

PI Vught beschikt over een wasserij waar de vuile was van diverse PI's uit de regio wordt verwerkt. Dit gebeurt achter op het terrein in een grote loods. De wasserij is een omvangrijk complex met verschillende compartimenten en activiteiten. Toezicht op gedetineerden die daar aan het werk zijn is vanwege de omvang en indeling van het complex geen sinecure.

De directie geeft aan dat de gedetineerden in het multidisciplinair overleg (MDO) geselecteerd worden op geschiktheid voor deze werkomgeving. Desalniettemin geven medewerkers aan zich hier niet altijd veilig te voelen. De directie deelt de angst voor onveilige situaties niet, maar gaat wel externe coaching voor de arbeidsmedewerkers inzetten om hen met deze arbeidssetting om te laten gaan.

De Inspectie VenJ heeft vastgesteld dat de formatie en bezetting op orde is en de verhouding van het aantal gedetineerden op een medewerker conform geldende afspraken is. De Inspectie VenJ constateert desondanks dat een integraal toezicht op meerdere gedetineerden – die niet altijd zichtbaar zijn – in een dergelijk omvangrijk complex en met de huidige formatie, niet goed uit te voeren is.

## 3. Conclusie

De Inspectie VenJ heeft geconstateerd dat een grote meerderheid van de medewerkers zich niet herkent in het beeld dat de media heeft opgeroepen over PI Vught, waar sprake zou zijn van een gezagscrisis, doofpotcultuur en veiligheidslek.

Tijdens haar onderzoek is de Inspectie VenJ geconfronteerd met een open en transparante houding van directieleden en medewerkers. De Inspectie VenJ heeft op geen enkele manier de indruk gekregen van een inrichting met een gezagsprobleem of een directie die zaken in de doofpot houdt. De Inspectie VenJ concludeert tevens dat er geen basis is voor de veronderstelling dat er sprake zou zijn van een veiligheidslek in PI Vught.

De Inspectie VenJ heeft geen misstanden aangetroffen. Desalniettemin brengt zij een aandachtspunt en een aanbeveling naar voren ten aanzien van de gezagscultuur en doet zij drie aanbevelingen ten aanzien van de veiligheid.

Ten aanzien van de gezagscultuur heeft de Inspectie VenJ één organisatiebreed aandachtspunt, en één unitspecifieke aanbeveling. Voor de gehele organisatie geldt dat de communicatie blijvend een aandachtspunt dient te zijn. Het ingevoerde bruggenbouwersoverleg is daarbij een goede aanzet voor de verbetering van de communicatie. Unitspecifiek stelt de Inspectie VenJ vast dat voor het voorgenomen besluit – gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek – om personeel van afdelingen met bijzondere regimes te laten rouleren, geen draagvlak is. Dit beleid om personeel te laten rouleren is met instemming van de vakbonden in een circulaire vastgesteld. De Inspectie VenJ onderkent dat de directie daarmee gehouden is het roulatiebeleid uit te voeren. Vanwege het geringe draagvlak voor dit besluit, acht de Inspectie VenJ het van belang dit in de tijd goed te monitoren en evalueren.

Ten aanzien van de veiligheid is de Inspectie VenJ van oordeel dat PI Vught in samenspraak met DJI in standaard toegangscontrole van het personeel dient te voorzien. Hoewel de Inspectie VenJ erkent dat de directie daarbij deels afhankelijk is van derden, beveelt de Inspectie VenJ aan voortvarendheid te betrachten. De Inspectie VenJ beveelt daarnaast aan dat PI Vught borgt dat al het in- en uitgaand (bestemmings)verkeer wordt gecontroleerd. Tot slot is de Inspectie VenJ van oordeel dat de wasserij een kwetsbare locatie is om een veilig toezicht op de daar werkzame gedetineerden te houden. De Inspectie VenJ beveelt daarom de directie aan kritisch na te gaan of extra maatregelen noodzakelijk zijn om een veilig en volledig toezicht te borgen.

De Inspectie VenJ concludeert dat de directie van PI Vught deze onderwerpen reeds in beeld heeft en op realistische wijze omgaat met bijzonderheden. In die zin constateert de Inspectie VenJ dat de directie 'in control' is. Zo geeft de directie op transparante wijze invulling aan het besluit om op een aantal units extra te sturen op het werken conform de werkinstructies. De Inspectie VenJ stelt tegelijkertijd vast dat de opvolging van de drie aanbevelingen met betrekking tot de veiligheid nu geboden is. Dan is de directie niet alleen 'in control', maar zijn deze openstaande punten om de veiligheid te optimaliseren, daadwerkelijk afgerond.

## Bijlage 1 – E-mail aan medewerkers PI Vught

Inspectie Veiligheid en Justitie
*Ministerie van Veiligheid en Justitie*

**Bericht aan alle personeelsleden van de PI Vught**

**Aanleiding**
In de Telegraaf van 16 juni 2015 verscheen een artikel waarin wordt aangegeven dat de EBI in Vught kampt met een gezagscrisis en een veiligheidslek.

> *VUGHT – De Extra Beveiligde Inrichting in Vught, waar de gevaarlijkste criminelen van het land gevangen zitten, heeft niet alleen een veiligheidslek, maar kampt ook met een ernstige gezagscrisis bij het personeel. De Extra Beveiligde Inrichting blijkt niet alleen lek, ook bestaat er een doofpotcultuur. Dat blijkt uit alarmerende informatie die EBI-bewaarders afgelopen week aan De Telegraaf verstrekten. Personeelsleden bevestigen dat de EBI 'zo lek als een mandje' is. "Mensen zonder legitimatie kunnen met anderen, die wel legitimatie hebben, zo mee naar binnen lopen", aldus een penitentiair inrichtingswerker, die uit vrees voor represailles niet mijn zijn naam in de krant wil. "De politie heeft het getest en ze konden zo naar binnen zonder controle." "De directeur voert een dictatoriaal bewind."*

Op 7 juli publiceert de Telegraaf opnieuw een artikel over de gevangenis in Vught:

> *VUGHT - Er dreigt een opstand in de gevangenis in Vught. Voor de verandering niet van gedetineerden maar van bewakend personeel, dat de 'doofpotcultuur' van de directie meer dan beu is.*
>
> *Volgens recente interne stukken van de ondernemingsraad, in bezit van deze krant, dreigt een al maanden sluimerende gezagscrisis binnen de muren van de penitentiaire inrichting Vught te escaleren. Het rommelt al tijden bij de gevangenis in Vught, waar ook de extra beveiligde inrichting (EBI) deel van uitmaakt. De EBI, waar 's lands gevaarlijkste criminelen vastzitten, raakte vorige maand in opspraak nadat deze krant had onthuld dat een gedetineerde twee ijzerzaagjes had binnengesmokkeld. Een andere gevangene pleegde zelfmoord met een groot aantal pillen die hij in zijn cel had verstopt. De incidenten leidden tot Kamervragen. De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie liet zijn vervanger aan de Kamer een diepgaand onderzoek naar de gezagscrisis toezeggen.*

**Inspectieonderzoek**
Om zich een onafhankelijk oordeel te kunnen vormen heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie tot de volgende stappen besloten. De Inspectie voert vandaag (6 augustus) en morgen een inspectieonderzoek uit in de PI Vught. De Inspectie bezoekt zoveel mogelijk afdelingen. Het daar aanwezige personeel wordt de gelegenheid geboden om vragen van de inspecteurs te beantwoorden of zelf zijn verhaal te doen met betrekking tot de vermeende doofpotcultuur, gezagscrisis en veiligheidslek. Daarnaast houdt de Inspectie op 6 augustus van ... tot ... uur en op 7 augustus van ... tot ... uur ook een inloopspreekuur (vergaderruimte ...).

**Op een andere manier uw verhaal delen met de Inspectie VenJ**
Niet iedereen kan vandaag worden gesproken. Vandaar dat u de gelegenheid krijgt om uw verhaal met betrekking tot de hierboven genoemde thema's alsnog met de Inspectie te delen. Dit kan zowel telefonisch als per e-mail. U kunt uw melding **ook anoniem** doen.

U kunt uiterlijk tot en met dinsdag 18 augustus (op maandag t/m vrijdag van 09.00- 20.00 uur) terecht bij:

- Inspecteur ... :
  Tel: ... e-mail: ...
- Inspecteur ... :
  Tel: ... e-mail: ...

Bij geen gehoor kunt u de andere inspecteur bellen of de voicemail inspreken, dan wordt u teruggebeld.

**Het vervolg**
De Inspectie VenJ haalt tijdens het gesprek of uit uw e-mail de punten die een directe relatie hebben met het genoemde thema. U wordt gevraagd uw verhaal te onderbouwen met feiten en concrete voorbeelden.

De inspecteurs vullen uitsluitend een scorelijst in waarmee zij de gemaakte opmerkingen rubriceren naar de genoemde thema's. Er wordt **geen inhoudelijk verslag of individueel dossier** gemaakt.

De Inspectie beraadt zich na 18 augustus op de te nemen vervolgstappen dan wel het afsluiten van deze casus. U wordt hierover eveneens via een e-mailbericht geïnformeerd.